

законодавства щодо гарантування вкладів фізичних осіб; розміщення банківських депозитів на вигідних умовах; розширення переліку фінансових послуг і продуктів, що надаються приватному інвестору; надання домогосподарству податкових пільг при інвестуванні у недержавні пенсійні фонди, придбанні страхових продуктів.

Література:

1. Структура сукупних ресурсів домогосподарств. Структура сукупних витрат домогосподарств. Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>

2. Ціщик, Р. В. Статистичний аналіз стану та динаміки розвитку домогосподарств України з метою вдосконалення прийняття управлінських рішень щодо їх державної підтримки / Р. В. Ціщик // Причорноморські економічні студії : наук. журн. / Причорномор. н.-д. ін-т екон. та інновацій. – Одеса: [б. в.], 2016. - Вип. 6. - С. 52-58.

3. Cohen, J. B., A. W. Hanson, Personal finance: principles and case problems / J. B. Cohen, A. W. Hanson. – Homewood, 1958. – p. 819.

4. Власова І. В. Заощадження населення як інвестиційний ресурс економіки / І. В. Власова // Економіка: теорія та практика. - 2016.

5. Кізіма Т. О. Заощадження домогосподарств: світовий досвід і вітчизняні реалії / Т. О. Кізіма // Інноваційна економіка. - 2013. - № 7. - С. 171-176.

6. Піжук О. І. Державна підтримка малого підприємництва як важлива умова розвитку сфери послуг в Україні / О. І. Піжук // Економічний простір. - 2015. - № 93.

Філімошкіна І.О.

асистент кафедри фінансів

ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»

Науковий керівник – д.е.н., професор кафедри фінансів Буряченко А.Є.

ТРАНСПАРЕНТНІСТЬ КОМУНАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ В УКРАЇНІ: АКТУАЛЬНІСТЬ І ПЕРСПЕКТИВИ

Світовий досвід свідчить, що комунальні підприємства відіграють суттєву роль у наповненні місцевих бюджетів, створюють робочі місця, виконують соціальну функцію, надаючи послуги місцевим жителям за нижчу вартість. Проте в Україні комунальні підприємства не мають суттєвого значення в структурі матеріального і фінансового забезпечення органів місцевого самоврядування через характерну їм збитковість, залежність від дотацій з місцевих бюджетів, фізичну та моральну зношеність основних засобів та практично відсутній позитивний фіскальний ефект. Надходження податку на прибуток від підприємств комунальної форми власності є мізерними та нерівномірно розподіленими між рівнями бюджетів, що свідчить про концентрацію прибуткових підприємств в містах обласного значення та м. Києві. Це, в свою чергу, позначається на фінансовій спроможності органів місцевого самоврядування сіл, селищ і міст районного значення. Таким чином, ключова ознака комунальних підприємств - здійснювати діяльність в інтересах територіальної громади та формувати ресурси для територіальної громади – в Україні не реалізована. В зв'язку з цим показники діяльності комунальних підприємств в Україні набувають особливого значення та мають привертати уваги громадськості.

В результаті оцінки кількісних та якісних параметрів формування і використання фінансових ресурсів комунальних підприємств встановлено, що з 2008 по 2017 роки кількість підприємств та зайнятого на них населення суттєво скоротилась, загальним результатом їх діяльності є постійно зростаючий збиток, що негативно позначилося на їх фіскальній ролі для місцевих бюджетів, при цьому суми виплачуваних комунальним підприємствам поточних і капітальних трансфертів з місцевих бюджетів різко зросли. Разом з тим встановлено, що неможливо розробити універсальні пропозиції щодо покращення менеджменту всіх без винятку комунальних підприємств, оскільки причини їх збитковості та якості управління у кожного підприємства є різною. При цьому особлива увага має звертатись на якість та ефективність менеджменту, розмір

витрат на оплату праці керівників підприємств, обґрунтованість тарифів та відповідність їх рівню якості надаваних послуг.

Встановлено, що необґрунтовані тарифи, які не враховують реальний рівень платоспроможності громадян, зумовлюють проблему масового отримання субсидій, надання яких в умовах низького рівня офіційної оплати праці та високої тінізації заробітних плат є досить дискусійним заходом та ще більше посилює нерівномірність розподілу податкового навантаження серед населення, збільшує навантаження на бюджет та впливає на фінансову спроможність бюджетів місцевого самоврядування.

Проблема транспарентності і прозорості інформації про результати діяльності комунальних підприємств залишається надзвичайно актуальною. Так, у липні 2016 р. Інститут політичної освіти у партнерстві з іншими організаціями дослідили рівень публічності роботи 164 комунальних підприємств за 20 індикаторами прозорості і підзвітності у восьми обласних центрах Західної України (міста Чернівці (32 КП), Івано-Франківськ (10 КП), Ужгород (17 КП), Тернопіль (19 КП), Хмельницький (35 КП), Львів (21 КП), Луцьк (18 КП) та Рівне (12 КП). При максимально можливих 40 балів, найкращим в рейтингу було підприємство м. Івано-Франківськ "Муніципальна інвестиційна управляюча компанія", яке набрало 23 бали [1]. Більшість же інших закладів цих областей набрали не більше 15 балів, що свідчить про низьку публічність діяльності комунальних підприємств. Найгіршою ж вона є в Ужгороді, де середня оцінка по підприємствах складає 4 бали. При цьому із 164 проаналізованих комунальних підприємств лише 2 проходило зовнішній незалежний аудит у 2015 р., і лише на 1 підприємству керівник оприлюднював декларацію. Дослідники наголошували, що отримати копію контракту з директором комунального підприємства, а також інформацію про розмір його заробітної плати практично неможливо, це вважається таємницею. Ми не розуміємо, чому громада, яка оплачує заробітну плату керівнику комунального підприємства через податки і тарифи, не може знати її величину. Загалом, подібна практика моніторингу, аналізу та рейтингування має бути постійною в усіх регіонах України і здійснюватися не на замовлення лідерів громади, а з ініціативи мешканців.

Удосконалення управління фінансовими ресурсами комунальних підприємств має здійснюватися на основі стратегії та плану оперативних заходів, розроблених кожною громадою окремо. Проте запорукою ефективного управління і вирішення проблем, що набули довгострокового характеру, є зміна ролі громади в управлінні власними фінансовими ресурсами. Обґрунтовано концептуальні засади формування та використання фінансових ресурсів підприємств комунальної власності:

1) зміна ролі громади в управлінні ресурсами, власником яких вона по суті через контроль з її боку за діяльністю місцевих органів влади та менеджерів комунальних підприємств на усіх етапах процесу управління (планування, фактично використання, звітування);

2) оцінювання ефективності управління фінансовими ресурсами відносно запланованих кількісних показників, на досягнення яких були використані фінансові ресурси;

3) забезпечення доступу жителів громади до інформаційної бази, в якій мають відображатися показники руху фінансових ресурсів – надходжень і витрат - з деталізацією по розпорядниках коштів та статтях витрат [2].

Здійснюючи управління фінансовими ресурсами, слід чітко усвідомлювати, що фінанси не самоціль, а засіб досягнення цілей. Отже, цілі розвитку громади загалом і комунальних підприємств зокрема мають бути чітко визначені у конкретних кількісних показниках, яких треба досягти. Відносно рівня досягнення визначених показників і необхідно робити висновки щодо ефективності управління фінансовими ресурсами. Оскільки фінансові ресурси комунальних підприємств є складовою фінансових ресурсів

місцевих органів влади, то засади управління фінансовими ресурсами комунальних підприємств можуть служити основою нововведень на різних рівнях місцевого управління в частині формування та використання фінансових ресурсів місцевих органів влади.

Література:

1. Рейтинг комунальних підприємств. Офіційний сайт [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.kprating.info/rating/>
2. Офіційний сайт проекту "Влада.Онлайн" (Розробка офіційних сайтів органів державної влади і органів місцевого самоврядування). URL: <https://vlada.online/propozytsiyi/propozitsiya-gromadam/>.

Ходаківська А.М.

«Міжнародна економіка», 2 курс

ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»

Науковий керівник – асистент кафедри фінансів Білінець М.Ю.

ФІНАНСОВІ ІНСТРУМЕНТИ ЕКОНОМІЧНОГО СТИМУЛЮВАННЯ РАЦІОНАЛЬНОГО ВИКОРИСТАННЯ Й ОХОРОНИ ЗЕМЕЛЬ

У сучасних умовах соціально-економічного розвитку, що супроводжується поглибленням ресурсних та екологічних проблем планетарного масштабу, загальнодержавної ваги набувають питання раціонального природокористування, реалізація яких вимагає введення дієвих економічних стимулів, спрямованих на забезпечення сталого й екологічнобезпечного використання природних ресурсів, насамперед, водних та земельних. В умовах безперервного зростання чисельності населення планети, яка нині сягнула 7,6 млрд. та перманентного зростання потреби у продовольстві, за обмеженої площі земельних ресурсів, придатних для його виробництва, особливої актуальності набувають питання раціонального використання сільськогосподарських угідь, збереження родючості ґрунтів, захисту їх від різного роду деструктивних та антропогенних чинників [5, 3].

Проблеми економічного стимулювання раціонального використання й охорони земель знайшли відображення у працях провідних вітчизняних учених, зокрема: В.А. Борисової, О.А. Корчинської, А.Г. Тихонова, В.М. Трегобчука, А.М. Третяка, М.М. Федорова, О.В. Ходаківської та ін. Проте, залишається низка питань, які потребують поглибленого аналізу.

За визначенням дослідників «економічне стимулювання раціонального використання й охорони земель» пов'язане з їх охороною та вжиттям превентивних заходів, а також із збереженням та розширенням відтворенням родючості ґрунтів [2]. Необхідність його запровадження передбачена статтею 205 Земельного кодексу України, закріплено систему економічних стимулів, до яких віднесено [1]:

а) надання податкових і кредитних пільг громадянам та юридичним особам, які здійснюють за власні кошти заходи, передбачені загальнодержавними та регіональними програмами використання і охорони земель;

б) виділення коштів державного або місцевого бюджету громадянам та юридичним особам для відновлення попереднього стану земель, порушених не з їхньої вини;

в) звільнення від плати за земельні ділянки, що перебувають у стадії сільськогосподарського освоєння або поліпшення;

г) компенсацію з бюджетних коштів зниження доходу власників землі та землекористувачів внаслідок тимчасової консервації деградованих земель [1].

Невід'ємною складовою економічного механізму стимулювання раціонального використання й охорони земель є відповідні фінансові інструменти, що є джерелами його фінансування. Результати проведених досліджень засвідчують, що такими джерелами можуть слугувати: кошти державного і місцевих бюджетів, у т.ч.